

Inspiratieboek Creatief communiceren met kinderen en jongeren

Baarda, B., & Sieders, G. (illustraties) (2022) • SWP Amsterdam

Martijn Roomans*

Nog voordat ik me realiseerde dat een boek recenseren in een kraampereiode niet per se een goed idee is, had ik al ja gezegd. Mijn enthousiasme ‘ja’ was puur gebaseerd op de titel en het type boek. Dikke boeken met veel theorie of taaie thematiek blijven doorgaans toch wat langer in de boekenkast pronken dan dat ze in mijn handen terechtkomen. Maar dit moderne boek van 95 pagina’s met veel illustraties en QR-codes, is het type boek dat ik graag verslind. Het is belangrijk te vermelden dat de ontwikkelings-theorie de enige theoretische onderlegger voor dit boek is. Ik lees, schrijf en werk echter met een systeemtheoretische onderlegger. De focus van dit boek zit vooral in het een op een werken met kinderen en jongeren.

Het is een boek waar je doorheen vliegt; het heeft een simpele structuur, de methodes worden met voorbeelden uitgewerkt en voorzien van leuke illustraties. Het is een geweldig dynamisch boek door de vele QR-codes naar extra uitleg, gratis te downloaden materiaal of bijvoorbeeld een filmpje waarin sociaal medium TIKTOK wordt uitgelegd. Ik wil onderstrepen hoe belangrijk het is dat dit boek zulke codes bevat. Als eerste beweging kinderen uitnodigen in *onze* wereld van vragen, probleemdefinities, redderssyndromen en eigen opvattingen werkt in mijn ervaring met het werken met kinderen en jongeren niet. We verliezen naarmate we ouder worden niet alleen enige speelsheid,

* Systeemtherapeut bij Praktijk GiB (Gezin in Beweging) te Cadier en Keer (Nederland).
E-mail: m.roomans@live.nl

maar ook aansluiting bij hetgeen de generaties onder ons beweegt. Hulpverleners moeten extra nieuwsgierig zijn naar deze wereld die toch grotendeels digitaal geworden is. Enige kennis van een medium als bijvoorbeeld TIKTOK is dan geen luxe. Dit boek helpt creatieve ideeën te krijgen in hoe de hulpverlener kan afdalen naar de toegangspoorten van die wereld, met tekenen, (bord)spelvormen en internetprogramma's als grootste inspiratiebronnen. Hoewel ik de (bord)spelvormen in gezinsgesprekken heb uitgeprobeerd, met verdienstelijke effecten, richt het boek zich niet op gesprekken met meerdere personen in de kamer. Gesprekken worden wel bevolkt doordat er in sommige methodieken gevraagd wordt naar ouders of doordat de bredere sociale context visueel gemaakt wordt. Dit zijn de zaken die mij het meeste geïnspireerd hebben om zelf mee aan de slag te gaan.

Een kritische noot: de voorbeelden in het boek blijven binnen de kaders van de therapiekamer. Ik bedoel hiermee dat wij, in onze praktijk, er regelmatig voor kiezen de kamer te verlaten en wat onconventioneler zijn in het gebruiken van materiaal en methodes om beter te kunnen afdalen naar de wereld van het kind. Zo gaat een collega regelmatig vissen met gezinnen, zet ik zelf middelen als minecraft en Spotify in of ga met een jongere op pad voor bijvoorbeeld een ondeugendheidsonderzoek. Dat sluit vaak beter aan bij de beleving, last en leefwereld van kinderen en jongeren dan het werk in een therapiekamer. Ik wil de schrijver graag uitnodigen om wat meer de kamer te verlaten en daar ideeën over uit te wisselen in boekvorm. Wellicht inspireert het boek mij zelf om het een en ander te documenteren.

Ik hou van de vele praktijkvoorbeelden die gegeven worden. Wat mij hierin opvalt is dat er weinig diversiteit in de thematiek en in de doelgroep zelf naar voren komt. Interessant zou zijn als er ook voorbeelden waren langsgesproken van bijvoorbeeld pesters, schoolverzuimers of delinquenten en ook van eenoudergezinnen, nieuw-samengestelde gezinnen of regenbooggezinnen. Niet alleen om te lezen hoe de werkvormen dan tot hun recht komen, maar ook omdat hulpverleners een veelheid aan verschillende mensen ontmoeten.

Baarda waarschuwt meerdere malen voor interpretaties van bijvoorbeeld tekeningen. Dit boek beoogt vooral dat creatief werken het gesprek met kinderen en jongeren bevordert en wil niet diagnosticeren. Hulpverleners zijn zo

gericht op eigen interpretaties en hypothesen over wat er allemaal onderliggend is in het spel of gedrag van kinderen; daar schuilt volgens mij een gevaar in. De beste eyeopener hierover kreeg ik in een les van een van mijn opleiders. Zij liet een video van een kind zien dat speelt met speelgoedneushoorns. De hele opleidingsgroep was het erover eens: dit is een kind dat knel zit in een complexe scheiding. Het bleek haar eigen zoontje, die gewoon genoot van een fantasiespel met zijn lievelingsdieren.

Het boek *Het misverstand psychotherapie* (van Oenen, 2019) heeft mij geleerd dat 40% van de positieve effecten van therapie de connectie met de cliënt behelst. Door middel van spel, of spelen, pogen we een connectie te maken. Misschien is niet zozeer de interpretatie van een spel, maar het spelen zelf dat waardevol is in ons werk.

Ook de komende jaren zal dit boek waarschijnlijk niet gewoon in de boekenkast pronken. Het zal, soms door mij, soms door mijn collega's, in handen genomen worden om even in te bladeren. Wellicht vijf minuten voor een sessie om met een ander idee een gesprek in te gaan. Alleen daarom is deze publicatie al waardevoller dan het gros van de boeken op mijn boekenplank.

Literatuur

van Oenen, F. J. (2019). *Het misverstand psychotherapie*. de Tijdstroom.

